

4. Conclusie

4.1. Het Comité stelt tot zijn voldoening vast dat de Commissie zich heel wat moeite getroost om de kwaliteit van de nieuwe doelstelling-1-programma's te verbeteren. Het dringt

erop aan dat zij op de ingeslagen weg verdergaat en gedurende de gehele programmeringsperiode de vinger aan de pols houdt door de uitvoering van de programma's op de voet te volgen, de resultaten regelmatig te evalueren en nauwgezet verslag uit te brengen.

Brussel, 28 november 2001.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

G. FRERICHS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad strekkende tot het garanderen van een effectieve belastingheffing op inkomsten uit spaargelden in de vorm van rente in de Gemeenschap”

(2002/C 48/13)

De Raad heeft op 30 augustus 2001 besloten, het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig art. 262 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De afdeling „Economische en Monetaire Unie, economische en sociale samenhang”, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 13 november 2001 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Ravoet.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 386e zitting van 28 en 29 november 2001 (vergadering van 28 november) het volgende advies uitgebracht, dat met 117 stemmen vóór, bij 3 onthoudingen werd goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Met dit voorstel voor een richtlijn wordt beoogd een effectieve belastingheffing op inkomsten uit spaargelden in de vorm van rente in de Gemeenschap te garanderen. Meer bepaald moet ervoor worden gezorgd dat rente die in een lidstaat aan een uiteindelijk gerechtigde (natuurlijk persoon) met woonplaats in een andere lidstaat wordt betaald, effectief kan worden belast overeenkomstig het nationale recht van laatstgenoemde lidstaat (hierna de woonplaatsstaat).

1.2. Deze tekst komt in de plaats van het voorstel dat de Commissie publiceerde op 20 mei 1998 ertoe strekkende in de Gemeenschap een minimum van effectieve belastingheffing

op inkomsten uit spaargelden in de vorm van rente te garanderen. Het Economisch en Sociaal Comité heeft hierover op 24 februari 1999 ⁽¹⁾ advies uitgebracht.

2. Algemene context

2.1. Overeenkomstig de conclusies van de Ecofin-Raad van 1 december 1997 ⁽²⁾ was de ontwerprichtlijn van 1998 gebaseerd op het zogenaamde „coëxistentiemodel”, waarbij aan elke lidstaat de keuze werd gelaten om bij rentebetalingen in een lidstaat aan natuurlijke personen die in een andere lidstaat woonachtig zijn, een bronbelasting in te houden, dan wel de woonplaatsstaat van informatie te voorzien teneinde belastingheffing mogelijk te maken.

⁽¹⁾ PB C 116 van 28.4.1999, blz. 18.

⁽²⁾ PB C 2 van 6.1.1998, blz. 1.

2.2. Later en nadat op de bijeenkomst van Helsinki ⁽¹⁾ van december 1999 het principe werd aanvaard dat „elke in een lidstaat van de Europese Unie verblijvende burger de over al zijn inkomsten uit spaargelden verschuldigde belasting moet betalen”, bereikten de lidstaten tijdens de Europese Raad van Santa Maria de Feira ⁽²⁾ een akkoord over het feit dat uitwisseling van informatie op een zo breed mogelijke basis het einddoel binnen de EU moet zijn. België, Luxemburg en Oostenrijk behielden zich evenwel het recht voor om gedurende een zekere periode nog een bronbelastingstelsel toe te passen, met dien verstande dat een passend gedeelte van de opbrengsten zou worden afgestaan aan de verschillende betrokken woonplaatsstaten.

2.3. Tevens werd overeengekomen dat het Voorzitterschap van de Raad en de Commissie, zodra overeenstemming over de wezenlijke inhoud van de richtlijn zou worden bereikt, onmiddellijk besprekingen zouden beginnen met de Verenigde Staten en belangrijke derde landen (Zwitserland, Liechtenstein, Monaco, Andorra en San Marino) om de aanneming van gelijkwaardige maatregelen in die landen te bevorderen. Tegelijkertijd verbonden de betrokken lidstaten zich ertoe de aanneming van dezelfde maatregelen in alle relevante afhankelijke of geassocieerde gebieden (de Kanaaleilanden, het eiland Man en de afhankelijke of geassocieerde gebieden in het Caribisch gebied) te bevorderen.

2.4. Vorenbedoelde wezenlijke inhoud van de richtlijn werd door de Ecofin-Raad vastgesteld tijdens zijn bijeenkomst te Brussel op 26 en 27 november 2000 ⁽³⁾.

2.5. Deze nieuwe aanpak van de Raad wordt door de Commissie ondersteund. Zij heeft er dan ook voor geopteerd, gelet op het feit dat de nieuwe aanpak duidelijk afwijkt van de vroegere principes, haar richtlijnvoorstel van 1998 in te trekken. Het nieuwe voorstel, waarin getracht wordt de elementen van het akkoord tussen de lidstaten zo getrouw mogelijk te weerspiegelen, is op 18 juli 2001 gepubliceerd.

3. Inhoud van het voorstel

3.1. De richtlijn strekt ertoe een effectieve belastingheffing te garanderen van rente-inkomsten die „uiteindelijk gerechtig-

den” in de Gemeenschap innen in een andere lidstaat. Zij laat voor het overige de nationale regelingen inzake belastingheffing op dit soort inkomsten onverlet.

3.2. Onder „uiteindelijk gerechtigden” worden hier verstaan de natuurlijke personen die bedoelde rente-inkomsten voor eigen rekening innen. Bij uitbreiding zal de richtlijn ook toepasselijk zijn wanneer de rente wordt betaald aan bepaalde „entiteiten” die geen rechtspersonen zijn, noch onderworpen zijn aan de fiscale bepalingen inzake belastingen op ondernemingen, en die evenmin een instelling voor collectieve belegging in effecten (hierna ICBE) vormen (zie par. 3.6).

3.3. Elke natuurlijke persoon die rente ontvangt, wordt geacht op te treden voor eigen rekening, tenzij hij het bewijs van het tegendeel levert. Dat kan b.v. het geval zijn wanneer hij optreedt als uitbetalende instantie (zie hierna 3.5 en 3.6) of voor een rechtspersoon, een ICBE of een andere in de tekst genoemde entiteit. Dit is eveneens het geval wanneer hij optreedt namens een andere natuurlijke persoon.

3.4. Elke uiteindelijk gerechtigde moet behoorlijk worden geïdentificeerd en zijn woonplaats moet worden vastgesteld. De richtlijn legt uitdrukkelijk normen op terzake, die als minimum gelden voor de lidstaten. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de contractuele relaties die al bestonden vóór de inwerkingtreding van de richtlijn en die welke vanaf die datum ontstaan. Voor de eerste categorie dient men zich te houden aan de informatie die beschikbaar was op basis van de witwasreglementering. Voor de tweede worden uitdrukkelijke regels vastgesteld.

3.5. De richtlijn moet worden toegepast door de uitbetalende instantie. Het is dus de marktdeelnemer die de rente uitbetaalt aan, of invordert en rechtstreeks doorstort ten gunste van de uiteindelijk gerechtigde die de informatie verzamelt of de bronbelasting toepast. Meestal zal dat een financiële instelling zijn, maar wanneer de betaling aan de uiteindelijk gerechtigde rechtstreeks door de debiteur gebeurt, dan wordt deze laatste als uitbetalende instantie aangemerkt.

3.6. Elke entiteit die geen rechtspersoon is, niet aan de fiscale bepalingen inzake belastingen op ondernemingen is onderworpen en geen ICBE is of er niet voor kiest als dusdanig te worden behandeld, wordt ook als dusdanig aangemerkt. De assimilatie met de uitbetalende instantie gebeurt op het moment van ontvangst van de rente of op het moment van invordering ervan. De richtlijn zal dus op dat tijdstip moeten worden toegepast (stelsel van de „paying agent upon receipt”). Doorgaans gaat het hier om entiteiten die wellicht niet zo streng door de belastingautoriteiten worden gecontroleerd. Door hen als uitbetalende instantie aan te merken, worden zij binnen het toepassingsgebied van de richtlijn gebracht en eraan onderworpen.

⁽¹⁾ Conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Helsinki van 10 en 11 december 1999. Persmededeling nr. 00300/1/99 van 11 december 1999 gepubliceerd op de website van de Raad van de Europese Unie (<http://ue.eu.int>).

⁽²⁾ Bijlage IV bij de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Santa Maria da Feira van 19/20 juni 2000. Persmededeling nr. 200/1/00 van 19 juni 2000 gepubliceerd op de website van de Raad van de Europese Unie.

⁽³⁾ Conclusies van de Ecofin Raad van 26 en 27 november 2000. Persmededeling nr. 13861/00 (Presse 453) van 26.11.2000, gepubliceerd op de website van de Raad van de Europese Unie.

3.7. De nieuwe tekst bevat ook een eigen definitie van rente die zich onderscheidt van die welke in elk van de lidstaten bestaat. Zij dekt in feite alle inkomsten uit schuldvorderingen, met inbegrip van die uit kapitalisatie- en zerobonds. In voorkomend geval gaat het om het bedrag van de rente op het moment van verkoop, terugbetaling of aflossing van de schuldvordering. Alle rente die binnen de Gemeenschap wordt betaald is geïncasseerd, ongeacht de plaats van vestiging van de debiteur.

3.8. Onder die definitie worden ook uitdrukkelijk de opbrengsten gebracht uit rentebetalingen uitgekeerd door ICBE's, door entiteiten bedoeld onder 3.6 (die ervoor hebben geopteerd om als ICBE te worden behandeld) en door instellingen voor collectieve belegging buiten de EU (toepassing van de „look-through”-benadering).

De opbrengsten bij verkoop, terugbetaling of aflossing van aandelen of participatiebewijzen in één van de vorenbedoelde ICBE's, entiteiten of instellingen, voor zover deze meer dan 15 % (40 % gedurende de overgangperiode van 7 jaar) van hun vermogen in schuldvorderingen hebben belegd, vallen ook onder het toepassingsgebied van de richtlijn. In dat geval wordt het renteaandeel in de opbrengst, of — wanneer dat aandeel niet bekend is — het totale betaalde bedrag in de zin van de richtlijn als rente aangemerkt.

3.9. In de lidstaten die hebben gekozen voor uitwisseling van informatie zamelen de uitbetalende instanties alle nuttige gegevens over de rentebetalingen in en maken zij deze over aan hun nationale bevoegde autoriteit.

3.10. Deze laatste maakt op haar beurt deze gegevens over aan de bevoegde autoriteiten van de betrokken woonplaatsstaten. Dit gebeurt automatisch en ten minste eenmaal per jaar, binnen de 6 maanden na afloop van het jaar waarin de inkomsten zijn geïncasseerd.

3.11. België, Luxemburg en Oostenrijk zullen gedurende een overgangperiode van 7 jaar vanaf de inwerkingtreding van de richtlijn de rente blijven onderwerpen aan een bronheffing. Zij zijn gedurende die periode niet gehouden tot verstrekking van informatie aan de andere lidstaten, maar hebben wel het recht informatie te ontvangen.

Tijdens de eerste drie jaar van de overgangperiode bedraagt de heffing 15 % en vervolgens 20 %.

3.12. In bedoelde lidstaten moeten de uiteindelijk gerechtigden steeds de mogelijkheid hebben de bronbelasting niet te ondergaan. Zij worden dan alleen belast in hun woonplaatsstaat. Daartoe moet toepassing van de procedure bedoeld

onder 3.9 hierboven (de „uiteindelijk gerechtigde” geeft de uitbetalende instantie toestemming om de informatie door te geven aan de belastingdienst), dan wel gebruik van een certificaat afgeleverd door de bevoegde autoriteit van de woonplaatsstaat, in die drie lidstaten eveneens mogelijk zijn.

3.13. Van de opbrengst van de bronheffing dient 75 % te worden overgemaakt aan de verschillende woonplaatsstaten, en wel binnen 6 maanden na afloop van het belastingjaar. 25 % is voor de lidstaat waar de inhouding heeft plaatsgehad.

3.14. Gedurende de overgangperiode moeten de woonplaatsstaten een procedure voorzien ter voorkoming van dubbele belastingheffing.

3.15. Op grond van de zogenaamde „grandfathering clause” blijven obligaties en andere verhandelbare schuldvorderingen en de daaruit voortvloeiende interesten buiten het toepassingsgebied van de richtlijn wanneer zij voor het eerst zijn uitgegeven vóór 1 maart 2001 of wanneer het emissieprospectus ervan vóór die datum is goedgekeurd. In geval van vervolgemissies geldt een bijzondere regeling met betrekking tot de tranches uitgegeven vanaf 1 maart 2002. Gaat het om een emissie van een Overheid, dan valt de gehele emissie (vanaf het begin) onder de richtlijn. Voor emissies van andere (particuliere) emittenten geldt dit evenwel enkel voor de tranches uitgegeven vanaf voormelde datum. Deze uitzonderingsregel geldt uitsluitend gedurende de overgangperiode van zeven jaar bedoeld in par. 3.11.

3.16. Gedurende dezelfde periode mogen België, Luxemburg en Oostenrijk ervan afzien om bronbelasting in te houden op rente betaald uit hoofde van emissies van internationale organisaties, indien dit in strijd zou zijn met aangegane internationale verdragsverplichtingen.

3.17. Het staat de lidstaten vrij om nog andere bronheffingen (b.v. van het type debiteur) op dezelfde inkomsten te heffen. Er is geen incompatibiliteit met de in de richtlijn voorziene bronheffing (zie par. 3.11.).

3.18. De lidstaten doen de nodige nationale maatregelen in werking treden om vóór 1 januari 2004 aan deze richtlijn te voldoen.

3.19. Om de drie jaar zal de Commissie verslag uitbrengen bij de Raad over de werking van deze richtlijn. Zo nodig zullen wijzigingen worden voorgesteld.

4. Algemene opmerkingen

4.1. Het Comité heeft zich reeds uitgesproken over de kwestie in verband met de belastingheffing op grensoverschrijdende renteontvangsten in de EU, o.m. in zijn advies „Directe en indirecte belastingen”⁽¹⁾, in zijn advies over het thema „Belastingheffing in de Europese Unie — Verslag over de ontwikkeling van de belastingstelsels”⁽²⁾ en in zijn advies over het vorige voorstel voor een richtlijn⁽³⁾.

4.2. Het Comité stelt vast dat sedert de publicatie van het vorige voorstel voor een richtlijn in 1998 door alle betrokkenen zeer veel inspanningen in het kader van dit dossier zijn geleverd. Zowel de Europese Raad, de Ecofin-Raad, de opeenvolgende Voorzitterschappen als de Commissie en haar diensten hebben alles in het werk gesteld om progressie op dit vlak te boeken. De verwezenlijkte vooruitgang is opmerkelijk.

4.3. Deze ontwerprichtlijn maakt deel uit van het „belastingpakket” waarover de Ecofin-Raad op 1 december 1997 overeenstemming heeft bereikt. Het wordt, samen met een gedragscode inzake de belastingregeling voor ondernemingen en een gemeenschappelijke regeling voor betalingen van rente en royalty's tussen ondernemingen, in beginsel als één onlosmakelijk geheel beschouwd. Beslist is overigens dat de werkzaamheden over de onderdelen van het pakket volgens een parallel tijdschema zullen verlopen. Bedoeling is, uiterlijk op 31 december 2002 tot een definitief akkoord over het gehele belastingpakket te komen. In de ogen van het Comité is het zeer belangrijk dat bij de werkzaamheden de hand wordt gehouden aan dit parallellisme. Coördinatie van de belastingen op spaargelden in de Gemeenschap is overigens van cruciaal belang om het integratieproces op bepaalde andere gebieden vooruit te helpen.

4.4. Overigens zij eraan herinnerd dat twee landen, Oostenrijk en Luxemburg, hebben verklaard dat zij pas met de richtlijn betreffende de belasting op inkomsten uit spaargelden zullen instemmen wanneer een bindend besluit is genomen over het terugdraaien van de in het kader van de toepassing van de gedragscode⁽⁴⁾ overwogen 66 maatregelen.

4.5. Het Comité is ingenomen met dit voorstel voor een richtlijn. De keuze voor de veralgemening, als einddoel, van de

onderlinge uitwisseling van informatie tussen de lidstaten leidt ertoe dat de belasting op in het buitenland uitbetaalde rente strookt met het normale inkomstenbelastingtarief waaronder de ontvanger valt. Op die wijze kan oneigenlijke concurrentie op het niveau van de belastingen worden beteugeld.

Het Comité neemt nota van het feit dat dit richtlijnvoorstel deel uitmaakt van een ruimer geheel, namelijk „het belastingpakket”, dat de drie onderdelen ervan samenhangend worden verwezenlijkt en dat de werkzaamheden terzake in de verschillende domeinen volgens een parallel tijdschema verlopen, conform de politieke verklaringen van bepaalde lidstaten.

4.6. Het voorstel voor een richtlijn is tot stand gekomen na intensieve besprekingen tussen de lidstaten (hoofdzakelijk op het niveau van de Europese Raad en de Ecofin-Raad), en de nieuwe tekst weerspiegelt het resultaat ervan. Nu een politiek evenwicht is bereikt, ligt het niet in de bedoeling van het Comité om het overeengekomen gemeenschappelijk standpunt van de lidstaten ter discussie te stellen, temeer daar de vroegere voorstellen ook geen ideale oplossing boden. Daarentegen lieten zij zekere tegenstellingen tussen kapitaalimporterende en kapitaalexporterende lidstaten voortbestaan en werden bepaalde problemen, o.m. betreffende een mogelijke delocalisatie van markten en kapitaal (b.v. inzake eurobonds) niet of althans niet volledig opgelost. Het Comité beperkt zich derhalve tot een aantal algemene overwegingen en tot meer technische kwesties.

4.7. Het Comité is van oordeel dat de zorg omtrent de instandhouding van het concurrentievermogen van de Europese financiële markten volkomen terecht in het akkoord tussen de lidstaten⁽⁵⁾ is opgenomen. Vermeden moet worden dat de financiële centra zich in een benadeelde positie gaan bevinden, met het risico van delocalisatie van kapitaal buiten de EU die dat zou meebrengen. Het Comité sluit zich aan bij de conclusie van de Raad luidens welke (enkel) „wanneer voldoende zekerheid is verkregen over toepassing van dezelfde maatregelen in de afhankelijke of geassocieerde gebieden en van gelijkwaardige maatregelen in genoemde (een aantal nabij gelegen en/of belangrijke financiële centra) landen, de Raad ... uiterlijk op 31 december 2002 met eenparigheid van stemmen een besluit neemt over de aanneming en de uitvoering van de richtlijn⁽⁶⁾”. Het gaat hier volgens het Comité om een duidelijke en cruciale beleidsfactor die in de finale beslissingsfase een zeer belangrijke, zonet doorslaggevende rol moet kunnen spelen.

(1) PB C 82 van 19.3.1996.

(2) PB C 296 van 29.9.1997.

(3) PB C 212 van 28.4.1999.

(4) Conclusies van de ECOFIN-Raad te Brussel van 26 en 27 november 2000. Persmededeling 13 861/60, verklaringen voor de Raadsnotulen a), 1.

(5) Zie supra 2.8.

(6) Conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Santa Maria da Feira van 19 en 20 juni 2000.

4.8. Voorbedeelde akkoorden lijken eveneens van belang wanneer het erom gaat de belastingontwijking en/of -fraude door inwoners van de EU tegen te gaan en te voorkomen. Zij zijn dan ook van het hoogste belang om de fiscale inkomsten van de lidstaten te beschermen. Het zou immers al te gemakkelijk zijn indien belastingplichtigen hun belastinglast substantieel zouden kunnen verminderen of zelfs totaal ontgaan door hun kapitaal onder te brengen in gebieden binnen de EU waar de richtlijn niet zou gelden, in gebieden die afhangen of geassocieerd zijn met een lidstaat of in andere, vaak nabij gelegen, financiële centra.

4.9. De technische uitwerking van de richtlijn ligt vanzelfsprekend niet gemakkelijk. Dat belet nochtans niet dat moet worden gestreefd naar voldoende transparantie en naar eenvoud. In de toelichting op het richtlijnvoorstel wordt op verscheidene plaatsen de noodzaak hiervan vermeld, evenals het beperkt houden van de lasten voor de uitbetalende instanties. Maar is dat doel met het voorliggende voorstel daadwerkelijk verwezenlijkt en is het een punt van zorg waarmee echt maximaal rekening werd gehouden? De complexiteit en de effectieve toepassingsproblemen doen de vraag rijzen of er voldoende garanties zijn dat de regeling kan functioneren in een „level playing field” op het niveau van de hele EU. Risico's van concurrentievervalsing moeten niet alleen t.a.v. derde landen worden vermeden, maar ook binnen de Gemeenschap. In die zin zou het wenselijk zijn dat b.v. lijsten ter beschikking worden gesteld van de uitbetalende instanties in alle lidstaten, van de types rechtspersonen en entiteiten waarvan de winst wordt belast volgens de algemene regels voor ondernemingen (als bedoeld in artikel 2, §1,(b) van het ontwerp) die buiten het toepassingsgebied van de richtlijn blijven.

4.10. De voorwaarde van een intern „level playing field” moet eveneens tijdens de overgangperiode zijn vervuld in de relaties tussen de lidstaten die onmiddellijk het informatiestelsel toepassen en de drie lidstaten die daarvan zijn vrijgesteld door hun optie voor het bronheffingstelsel. Toepassingsmoeilijkheden voor uitbetalende instanties kunnen immers gevolgen hebben die veel verder strekken in landen die geopteerd hebben voor de bronheffing dan in de andere landen waar inlichtingen dienen te worden ingezameld.

4.11. De Commissie heeft aan haar voorstel voor een richtlijn een „Notitie inzake effectbeoordeling” toegevoegd. Daarin wordt vooral ingegaan op de eventuele gevolgen voor ondernemingen. De Commissie komt vrijwel uitsluitend tot positieve vaststellingen en als ze al een risico ziet, dan is dat te gering om er mee rekening te houden of argumenteert zij dat reeds het maximum is gebeurd om het nadeel te reduceren. Vooral inzake het effect voor de „uitbetalende instanties” (o.a.

kosten en lasten voor hen) bezigt de Commissie geruststellende taal, terwijl daarover toch grote bezorgdheid bestaat, inzonderheid in de financiële sector.

Het Comité vraagt zich af of een verbeterde en evenwichtigere procedure om tot een effectenrapport te komen niet tot de mogelijkheden behoort. Een onderzoek door een onafhankelijke derde instantie bijvoorbeeld, zou de objectiviteit en geloofwaardigheid van de conclusies ten goede kunnen komen. Bij wijze van voorbeeld kan worden verwezen naar de aanpak van de Europese Centrale Bank (ECB), die bijkomende statistische rapportageverplichtingen voor de kredietinstellingen van de eurozone wil invoeren. De ECB tracht de gevolgen van haar plannen in te schatten via een procedure binnen het systeem (betrokkenheid van de „nationale” banken) en consultatie van de betrokken sector (met een „fact-finding exercise” wordt onder meer de haalbaarheid van de plannen getoetst en in een „cost assessment exercise” wordt naar de kosten en lasten gepeild, onder meer voor de kredietinstellingen).

4.12. Een stelsel van veralgemeende informatie-uitwisseling tussen de lidstaten, zoals wordt voorzien in het voorstel, is een primeur. Een dergelijk stelsel heeft nog niet eerder bestaan, zodat aanvankelijk de effectieve toepassing een zeker risico kan inhouden. Onverminderd dit aspect komt het er voor het Comité op aan dat dit stelsel, zoals het in concreto wordt voorgesteld, kan worden toegepast en werkbaar is, en dat het met een aanvaardbare inzet van mensen en middelen het verhoogde resultaat oplevert, zowel voor de nationale (in de regel fiscale) autoriteiten van de verschillende lidstaten als voor de uitbetalende instanties. Het komt er derhalve op aan ervoor te zorgen dat het stelsel zowel effectief als technisch haalbaar is.

4.13. De doelstelling is door het nieuwe ontwerp substantieel gewijzigd. Het gaat niet meer om het garanderen van „een minimum van effectieve belastingheffing op inkomsten uit spaargelden in de vorm van rente” in de Gemeenschap, maar om het garanderen van heffing op deze inkomsten overeenkomstig de regels van de lidstaat waar belastingplichtige is gevestigd.

De bronbelasting wordt in hoofdstuk III („overgangsbepalingen”) geregeld. In de toelichting op en de inleidende overwegingen van het voorstel wordt erop gewezen dat slechts drie lidstaten gedurende een bepaalde periode bronbelasting mogen heffen „teneinde deze lidstaat meer tijd te geven voor de aanpassing van hun wetgeving” (ter veralgemenisering van het systeem voor informatie-uitwisseling). Het Comité plaatst vraagtekens bij deze koerswijziging. De drie lidstaten die voor de bronbelasting hebben gekozen, kennen namelijk een discretieplicht of een bankgeheim in fiscale zaken. Kiezen voor bronbelasting in plaats van informatie-uitwisseling strookt dan ook het meest met deze vertrouwelijkheidsbeginselen.

De OESO heeft onlangs nog in een studie over verbetering van de toegang van de belastingdiensten tot bancaire informatie⁽¹⁾ de waarde van discretieplicht en fiscaal bankgeheim bevestigd, hoewel de slotconclusie van het document in een andere richting gaat.

In onderhavig voorstel wordt met geen woord over deze materie gerept, en het lijkt erop dat men aan de waarde van de desbetreffende verplichtingen wil afdoen. Zoals boven echter opgemerkt, is het cruciaal dat derde landen en afhankelijke en geassocieerde gebieden binnen dezelfde termijn stelsels invoeren die qua inhoud en functioneren gelijkwaardig of identiek aan het EG-stelsel zijn. Het is duidelijk dat het zeer de vraag is of tot een akkoord met een aantal van deze landen en gebieden kan worden gekomen als het heffen van bronbelasting *a priori* wordt uitgesloten.

5. Bijzondere opmerkingen

5.1. Het Comité merkt op dat de tekst van het voorstel belangrijke vragen oproept op verschillende gebieden. Zonder in alle gevallen de doelstellingen van de betreffende bepalingen ter discussie te stellen, lijkt het toch noodzakelijk de aandacht te vestigen op de problemen waarmee iedereen die de richtlijn moet toepassen, en in het bijzonder de uitbetalende instanties, zullen worden geconfronteerd.

5.2. Een eerste probleem betreft de onderwerping van de inkomsten uit instellingen voor collectieve belegging (ICBE's), die zelf voor minstens 15 % (40 % gedurende de overgangsperiode) beleggen in schuldvorderingen⁽²⁾. Deze drempel is bedoeld om ICBE's die slechts bijkomend in schuldvorderingen beleggen buiten het toepassingsgebied te houden, en om te voorzien in hun liquiditeitsbehoeften. Om te vermijden dat vrijwel alle ICBE's onder de richtlijn komen te vallen, dient dit percentage substantieel te worden verhoogd. Overigens is het voor een uitbetalende instantie die niet rechtstreeks in contact staat met de ICBE, niet eenvoudig de beleggingspolitiek van een ICBE te kennen.

5.3. Overigens, en nog steeds met betrekking tot inkomsten uit ICBE's, merkt het Comité op dat de terminologie in de definitie van bedoelde inkomsten niet steeds eenduidig is en dat andere componenten dan rente die buiten de doelstelling van de richtlijn vallen, onder de definitie van rentebetalingen worden gebracht.

5.4. Men kan begrijpen dat, om bepaalde zwakheden (loopholes) in de richtlijn te voorkomen, bepaalde „hybride” entiteiten⁽³⁾ (die geen rechtspersoonlijkheid bezitten, niet volgens de regels van toepassing op ondernemingswinsten belast worden en geen ICBE's zijn) onder het toepassingsgebied ervan gebracht worden. De overwogen oplossing is echter onpraktisch. Overigens gaan de verplichtingen die opgelegd worden aan actoren die rente betalen aan dergelijke entiteiten te ver. Dat is onder meer het geval met betrekking tot de verplichting tot mededeling van het bedrag van de betaalde rente aan de nationale autoriteit.

5.5. De regels inzake de identificatie van de uiteindelijke gerechtigden⁽⁴⁾ gaan verder dan de gebruikelijke regels die gelden in het kader van de strijd tegen het witwassen van gelden. Het bijkomend onderscheid naar gelang van het tijdstip waarop de contractuele relaties zijn aangegaan, vormen in elk geval een overbodige complicatie; overigens zou duidelijk gesteld moeten worden dat een uitbetalende instantie niet kan instaan voor de juiste bepaling van de fiscale residentie van de uiteindelijk gerechtigde. Dat is de verantwoordelijkheid van de fiscale autoriteiten. Bovendien is de regeling voor personen met een paspoort van een lidstaat maar met fiscale residentie daarbuiten onhoudbaar wanneer de derde staat weigert een woonplaatsverklaring af te leveren.

5.6. De tekst voorziet in de mogelijkheid voor de lidstaten om de rente te „annualiseren”, dit wil zeggen de berekening ervan op jaarbasis te voorzien en dit als rentebetaling te beschouwen⁽⁵⁾. Reden noch bedoeling van deze tekst worden ergens verduidelijkt. De praktische toepassing ervan lijkt onmogelijk, en die zou trouwens alleen leiden tot verplaatsing van kapitaal naar andere lidstaten die deze optie niet hebben gelicht.

5.7. De „grootvader-clausule”⁽⁶⁾ maakt een onderscheid noodzakelijk tussen emissies die onder de richtlijn vallen en andere. In de praktijk is dat allerm minst eenvoudig te verwezenlijken, in het bijzonder voor emissies van buiten de EU. In verband met de vervolgemissies kan het bijzondere stelsel voor Overheidsmissies en „daarmee gelijkstelden” niet in de praktijk worden toegepast indien de uitbetalende instanties geen bijkomende verduidelijkingen worden verstrekt over laatstbedoelde categorie emittenten.

(1) Document van het „Committee on fiscal affairs” van de OESO: „Improving access to bank information for tax purposes”, gepubliceerd op 12 april 2000; doc. DAFPE/CFA (2000)4/final.

(2) Artikel 6.1, 2, 3, 6, 7 en 8 en supra 3.8.

(3) Artikel 4.2 en supra 3.6.

(4) Artikel 3 en supra 3.4.

(5) Artikel 6.5.

(6) Artikel 15 en supra 3.15.

5.8. De procedure ter voorkoming van dubbele belastingheffing treedt in werking wanneer een rechthebbende aan een bronheffing is onderworpen die hoger is dan de uiteindelijk verschuldigde belasting in zijn woonplaatsstaat. De tekst van het voorstel is niet voldoende duidelijk wanneer het erop aankomt te weten of dit principe ook toepasselijk is wanneer de inkomsten zijn vrijgesteld in laatstgenoemde staat; op dit punt is precisering geboden.

5.9. Bepaalde procedures in de tekst van de richtlijn zijn verschillend naargelang ze betrekking hebben op de periode vóór de inwerkingtreding van de richtlijn of vanaf die datum. Deze bepalingen hebben zodoende een retroactief karakter. Om zulks te vermijden, dienen wijzigingen in voege te treden vanaf de datum van inwerkingtreding van de nationale regels ter omzetting van de richtlijn.

5.10. Overigens dient tussen de publicatie van die nationale regels en de inwerkingtreding ervan een voldoende ruime termijn te worden gelaten teneinde de uitbetalende instanties in de gelegenheid te stellen hun interne systemen aan te passen (vooral op het vlak van de informatica). Een minimum van één jaar lijkt gelet op de impact van de richtlijn passend. De huidige tekst bevat daarover geen preciseringen. Overigens zou de inwerkingtreding van die regels en de overgang naar het definitieve stelsel waarschijnlijk het best kunnen samenvallen met het begin van een nieuw kalenderjaar.

5.11. Op dezelfde wijze merkt het Comité op dat bepaalde andere inkomsten niet geïsoleerd worden, b.v. bepaalde verzekeringsuitkeringen. Die producten, welke meestal in zekere mate biometrische risico's dekken maar essentieel aanleunen tegen of assimileerbaar zijn met in de richtlijn geïsoleerde beleggingen in schuldvorderingen, kennen op dit ogenblik een zeker succes. De enkele overweging in de consideransen van de richtlijn luidens welke „de werkingssfeer van deze richtlijn moet worden beperkt tot ... rente ... uit schuldvorderingen; vraagstukken in verband met de fiscale behandeling derhalve buiten de werkingssfeer van deze richtlijn vallen”⁽¹⁾ lijkt weinig overtuigend nu rechten van participatie en aandelen van ICBE's wel worden geïsoleerd. Overigens beschouwt de Commissie in haar recente mededeling over „De opheffing van fiscale barrières voor grensoverschrijdende bedrijfspensioenregelingen”⁽²⁾ uitwisseling van inlichtingen, zoals voorgesteld in onderhavig richtlijnvoorstel, als de beste oplossing voor de bescherming van de belastingopbrengsten van de lidstaten.

5.12. Een ander probleem betreft de bepaling van de heffingsgrondslag bij de toepassing van de richtlijn op uitbetaling van rente, of overdracht, terugbetaling en herinkoop van schuldvorderingen. Dit is vooral van belang omdat een systeem

van informatie-uitwisseling zoals thans voorgesteld nog nooit eerder op zo grote schaal is toegepast. Bovendien zou het beginsel van een „level playing field” niet alleen met derde landen (zie par. 4.7) maar ook binnen de EU moeten worden nagestreefd.

In dat verband is het de bedoeling dat wordt geheven naar rato van de periode dat de uiteindelijk gerechtigde houder was van de schuldvordering. Deze „proratisering” geldt echter expliciet alleen maar in gevallen waarin een bronbelasting wordt geheven⁽³⁾.

Het Comité vraagt zich af of dit beginsel niet veralgemeend zou moeten worden en ook zou moeten gelden voor gevallen waarin het systeem van uitwisseling van informatie geldt.

Volgens de tekst van het voorstel⁽⁴⁾ kan de informatie in die gevallen namelijk betrekking hebben op het bedrag van de uitbetaalde rente.

Deze kwestie is van belang omdat bij het bepalen van de grondslag overeenkomstig de richtlijn vrij grote verschillen kunnen optreden als er dienaangaande geen duidelijke regels zijn. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn bij de verkoop van kapitalisatieschuldvorderingen vóór de vervaltermijn (b.v. zerobonds, kapitalisatie-ICBE's, enz.). Als men de doelstelling van de richtlijn voor ogen houdt, en de bepaling van de grondslag als een essentieel onderdeel van de uitvoering ervan beschouwt, is het weinig overtuigend te stellen dat deze problematiek niet in de richtlijn behoeft te worden geregeld. Overigens zouden verschillen tussen de lidstaten storend kunnen werken (zie par. 4.9).

Hetzelfde probleem kan zich ook voordoen indien de inkomsten in vreemde valuta luiden. Het voorstel van de Commissie bevat geen omrekeningsvoorschriften. Ook hier moet een duidelijke en ondubbelzinnige oplossing worden gevonden.

6. Conclusies

6.1. Het Comité is ingenomen met het voorstel voor een richtlijn dat als einddoel de onderlinge uitwisseling van informatie tussen de lidstaten heeft. Deze benadering leidt tot een correcte belasting van de uiteindelijk gerechtigde, voorkomt oneigenlijke concurrentie in het fiscaal vlak tussen de lidstaten en bevordert de correcte toewijzing van de belastinginkomsten.

⁽¹⁾ Considerans (15).

⁽²⁾ COM(2001) 214 def.

⁽³⁾ Artikel 11.3.

⁽⁴⁾ Artikel 8.2.

6.2. Het Comité stelt met genoegen vast dat alle betrokkenen in de jongste periode serieuze inspanningen hebben geleverd om dit dossier tot een oplossing te brengen. De voorliggende tekst is een compromis dat het gemeenschappelijke standpunt van de lidstaten weerspiegelt.

6.3. Het Comité acht het wenselijk dat het overeengekomen parallelle werkschema verder wordt gevolgd om binnen het voorziene tijdschema, d.w.z. vóór eind 2002, tot een definitief akkoord te komen over de verschillende onderdelen van het belastingpakket van 1 december 1997, waarvan onderhavig richtlijnvoorstel samen met de fiscale gedragscode voor ondernemingen en de gemeenschappelijke fiscale regeling voor interesten en royalty's deel uitmaakt.

6.4. Het Comité onderschrijft ten volle alle punten van zorg met betrekking tot het belang van de instandhouding van het concurrentievermogen van de Europese financiële centra en markten. De voorafgaande zekerheid dat dezelfde maatregelen zullen worden toegepast in de afhankelijke en geassocieerde gebieden en dat gelijkwaardige maatregelen in een aantal nabij gelegen en/of belangrijke financiële centra tot stand komen, moet vanuit die optiek als cruciaal en van doorslaggevend belang worden beschouwd. Deze akkoorden zijn overigens belangrijk in de strijd tegen belastingontwijking en/of -fraude van inwoners van de EU in dit vlak.

In dat verband is het Comité ingenomen met het door de Ecofin-Raad op 16 oktober te Luxemburg genomen besluit om te gaan onderhandelen met zes voor de belasting van rentebetalingen uiterst belangrijke derde landen, nl. de Verenigde Staten, Zwitserland, Liechtenstein, Monaco, Andorra en San Marino, met het doel om te bereiken dat deze landen

maatregelen nemen die gelijkwaardig zijn aan die welke in de Gemeenschap zullen worden toegepast ⁽¹⁾.

6.5. Met betrekking tot de voorgelegde tekst is het Comité van oordeel dat die zo efficiënt maar tegelijk ook zo eenvoudig mogelijk moet worden gehouden. Het Comité nodigt alle betrokkenen uit het huidige ontwerp aan een grondig en kritisch onderzoek te onderwerpen en daarin waar mogelijk verbeteringen aan te brengen. Overigens komt het erop aan de toepassingskosten zo laag mogelijk te houden. Zowel de Overheden als de uitbetalende instellingen moeten hieromtrent hun verantwoordelijkheid nemen.

Tevens is het Comité van mening dat het toepassingsgebied van de voorgestelde richtlijn zo samenhangend en ruim mogelijk moet zijn. Onder de definitie van het begrip rente vallen nu al de rente die rechtstreeks gerealiseerd wordt uit schuldvorderingen alsook de rente die indirect via beleggingen in bepaalde ICBE's wordt verkregen, maar volgens het Comité zou ook moeten worden bekeken of bepaalde andere beleggingen die indirect rente kunnen produceren, b.v. bepaalde verzekeringsproducten, niet ook onder de richtlijn zouden moeten vallen.

6.6. Tenslotte acht het Comité het onontbeerlijk dat de uitbetalende instanties zo nauw mogelijk worden betrokken bij de verdere uitwerking van dit stelsel aangezien zij bij de effectieve toepassing ervan een sleutelrol zullen spelen. In die optiek nodigt het Comité de Commissie ook uit na te denken over en te werken aan een verbetering van de procedure om te komen tot een „effectbeoordeling” van de ontwerp teksten.

⁽¹⁾ Ecofin-Raad van 16 oktober 2001 te Luxemburg, Persmededeling 363 nr. 12827/01.

Brussel, 28 november 2001.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
G. FRERICHS